

N. Murat Ersavcı¹

Ekonomik ve Siyasi Politikalar Merkezi Direktörü

SAHA DİPLOMASİSİ ANILARI – II: AVUSTRALYA (2006 Ocak – 2009 Ekim)

İSTATİSTİKİ BİLGİLER:

Başkent: Kanberra/Canberra (Ankara'dan ulaşım süresi, toplam 22 saat uçuş süresi olmak üzere 36 saat)

Nüfus: Çoğunluğu Anglo-Saksonların oluşturduğu değişik etnik kökenli 25 Milyon – Yaklaşık 750,000 kıtanın yerlileri “Aborijin”ler mevcut. (Türk kökenli Avustralyalılar: 156,000 - Kıbrıs Türkleri: 45,000)

GSMH: 1,350 milyar dolar, Kişi başına: 55 000 dolar

Ülke yönetim sistemi parlamenter demokrasi: 6 Eyalet; New South Wales (Başkenti Sydney), Victoria (Melbourne), Queensland (Brisbane), South Australia (Adelaide), Batı Avustralya (Perth), Tasmania (Hobart) ve 3 Bölge; ACT (Kanberra), Northern Territory (Darwin), Jerwis Bay Territory' den oluşmaktadır. Ayrıca Pasifik ve Atlantik Okyanuslarında bazı Ada ve bölgeleri vardır.

ALT-YAPI ÇALIŞMALARI:

“ Down-Under” (Aşağıda-Altta) diye tanımlanan kıtaya uzun bir uçuştan sonra yaz mevsimine rastlayan Ocak 2006 da vardık. Kanberra'ya bu şiddette ender yağdığı söylenen bir yağmur altında, eşim Zeynep ile Büyükelçilik konutuna girmemizden yaklaşık 15 dakika sonra, görevli hizmetkâr çığlık, çığığa zemin katı su bastığını haykırarak itfaiye 'ye haber verilmesini istedi. Ellerimizde bavullarımızla kısa bir şaşkınlık geçirdikten sonra ilgililerden yardım istedik. Bu arada personel alıştıkları şekilde çok değerli eski bir halı ile bodrum katındaki suları çektirmeye çalışmaktaydı. Neyse ki çok bekletmeden gelen özel bir firmaya ait vidanjör alt-katı basan suyu dışarı pompaladıktan sonra, tamirci buraya üçüncü gelişi olduğunu, binanın alt-yapı sorununun çözümlenmemesi halinde sıkıntının devam edeceğini belirtti.

¹ <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1408/N.+Murat+Ersavci>

Ertesi gün ise, Konut binasının üç arabalık garajından bozma Kançılara (Ofis) bölümünün de konut ile iç içe olmasına; görevli memur ve personelin adeta üst-üste çalıştıkları bir mekânda yararlı bir mesai yapmalarının olanaksızlığına fena halde içerleyecek ve üzülecektim. Planladığım işlere girişmeden alt-yapı sorunun acil çözüm bekliyordu. Bu durumda yapılması gereken ilk iş Dışişleri Bakanlığımızla temas kurarak, esasen arsası meslektaşım Büyükelçi (E) Umut Arık tarafından alınan ve inşaatın temeli meslektaşım rahmetli Büyükelçi Tansu Okan'dan tarafından atılan, Büyükelçilik Kançılara binasının biran önce bitirilmesi olmalıydı. Bu arada alt-yapı dışında birçok başka sorunları olan Konut binasının da restore edilmesi ve eşimle birlikte ayrı bir binaya taşınmamız kaçınılmaz gözüktüyordu. (Nitekim kısa bir süre sonra bir yıllığına aynı mahallede kiraladığımız uygun bir konuta taşındık. Eşimin ve benim zamanımızın önemli bir bölümü her iki inşaatı denetleyerek hızlandırmak ve maliyetlerin artmamasını sağlayacak önlemlerin alınmasına ayrıldı).

MİSYONUM BAŞLIYOR:

Güven Mektubumun Avustralya Devlet Başkanına (Genel Vali) E. Korgeneral Sir Michael Jeffery'e takdimi ve yeni bir Büyükelçinin göreve başlamasına yönelik diğer diplomatik girişimleri ve ziyaretleri tamamladıktan sonra diğer konulara eğilmek gerekiyordu. Ülkelerimiz arasındaki ekonomik, kültürel ve siyasi ilişkilerin geliştirilmesi, Avustralyalı Türklerin sorunlarına eğilmek ve çok aktif olan Rum, Yunan ve Ermeni lobileri ile mücadele ana konularımızdandı.

Küçük bir Diplomatik Anekdote: -Truvalı (Anadolulu) Hektor ile Helen Aşil'in karşılaşması-

Kanberra'da katıldığım ilk davetlerin birinde, Batılı meslektaşarımdan bir grup ile konuşurken, resmen tanımadığımız için görmezden geldiğim Güney Kıbrıs Büyükelçisinin bize doğru geldiğini fark etmiştim. Büyükelçi alaycı bir şekilde ve beni mahcup etmek arzusu ile araya dalarak elini uzatıp "I am Achilles from Cyprus" (Ben Kıbrıslı Aşil) deyince, ben de o sırada vizyonda olan Troy filminden esinlenerek, " I am Hector from Troy" (Ben de Truvalı Hektorum) diye cevap verince, tepkimi heyecanla bekleyen meslektaşarımdan gürlütülü bir kahkaha koptu. Bu günlerce konuşuldu. Bazen ava giden avlanırl!

TARİHİ BAĞLAR VE KANBERRA'DA ATATÜRK ANITI:

İlk yapılacak işler arasında, daha önceki araştırmalarımla doğrultusunda, iki ülke tarihinde büyük önem taşıyan Çanakkale savaşını simgeleyecek bir anıtın yapılmasına eğilmek gerektiğini tespit etmiştim. Nitekim "Gelibolu savaşları" Avustralyalılar tarafından bir ulus olmanın temel taşlarından birisi olarak kabul edilir. Bu olguyu aktif ve etkin hasım lobilere karşı canlı tutmak gerekiyordu. Kaldı ki, Çanakkale denilince Avustralyalıların aklına Atatürk gelir. "Kahraman düşman" ı insani yönü ile saygıyla anarlar. Nitekim Avustralya Savaş Müzesinin önünde askeri törenlerin yapıldığı "Kahramanlar Yolu - Anzak Parade"nin en gözde noktasına (Savaş Tarihi müzesinin önünde yer alan tören alanının sağ tarafında), zamanın Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun 1985 yılında yaptığı bir ziyaret vesilesi Türkiye'den getirilen bir Atatürk büstü yerleştirilmiş. Ancak aradan geçen yıllar içinde yolun her iki tarafına Avustralya'nın katıldığı savaşları simgeleyen anıtların yanı sıra, başka ülkelerin anıtlarının da yerleştirilmesi ile Türkiye'yi simgeleyen park ve Atatürk büstü, diğerleri arasında maalesef kaybolmuş bir durumdaydı.

Bu konuda ısrarlı girişimlerimizi, hem dönemin Avustralya Başbakanı John Howard (daha sonra Kevin Rudd), Savunma Bakanı, Muharip Gazileri Bakanı ve Kanberra Belediye Başkanı nezdinde sürdürdük. Nihayet, 23 Nisan 2007 yılında tüm masrafları Avustralyalılar tarafından karşılanan muhteşem bir anıt ortaya çıktı. Çanakkale zaferi ile şanlı bayrağımızı

simgelemek üzere yıldız biçiminde yerleştirilen beş adet büyük granit sütunun üzerinde Çanakkale destanı Türkçe ve İngilizce olarak yer aldı. Yeniden yaptırdığımız anıtın açılışına Türkiye’den Hükümetimizi temsilen dönemin Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Yener Karahanoğlu ile Avustralya Savunma ve Muharip Gaziler Bakanı Bruce Billson, Deniz Kuvvetleri Komutanı Koramiral Russ Shalders, Kara Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Peter Leahy ve diğer üst düzey yetkililer katıldılar. Anıtın yenilenerek açılması ülkelerimiz arasındaki ilişkilere pozitif bir ivme katkı. Karşılıklı üst düzey ziyaretlerle birçok alanda işbirliğine gidildi. Her 10 Kasım’da Avustralyalı bir askeri manganın katıldığı resmi bir tören yapılır. Anıtı ziyaret edenlerin bıraktıkları çiçek ve notlar da göze çarpar. Atatürk anıtının Türkiye’nin şanına yakışır bir şekilde yeniden inşa edilmesi meslek hayatımda büyük gururla hatırladığım bir anımdır.

(Atatürk ve Avustralya Başbakanı Stanley Bruce arasındaki ilişkiyi detaylı olarak bu yazımdan okuyabilirsiniz.² (1936, Montrö Antlaşması)

Diğer bu yönde bir gelişme de Büyükelçiliğimizin teşviki ve desteği, fakat esasen Brisbane Fahri Konsolosumuz Avustralya vatandaşı Turgut Manlı’nın (eskiden Allahmanlı) büyük gayretleri ile kentin önemli bir parkında yer alan “Gallipoli Fountain” Gelibolu Çeşmesi yerine yaptırılan Atatürk Anıtının Kasım 2008 yılında açılması olmuştur. Yapılan törene katılan Eyalet Valisi ile yaptığım görüşmede Büyükelçi (E) Penelope Wensley, Atatürk’ün Anzak annelerine 1934 yılında gönderdiği insani mesajının hiçbir Avustralyalı tarafından unutulmayacağını vurgulamıştı.

AVUSTRALYALI TÜRKLER:

Türkler Avustralya’ya yaklaşık 60’lı yıllarda önceleri fabrikalarda çalışmak için göçmen olarak kabul edilmişler. Türkiye’de doğan Avustralyalılar resmi rakamlara göre 60 bin olsa da, 156 bin dolayında Türk ve 50 bin dolayında Kıbrıs Türkünün ülkede yaşadığı tahmin edilmekte. Daha çok Melbourne ve Sydney’ de yerleşikler. Ancak Brisbane ve Perth gibi kentlerde de yaşamlarını sürdürüyorlar. Genellikle eğitilmiş ve donanımlı kişiler. Sydney’de ve Melbourn’da “beyaz yakalılar” mimarlar ve saygın doktorlarımız var. Ayrıca bu kentlerde ve Kanberra’da Türk yemekleri sunan kaliteli ve popüler lokantalar da mevcut. Resmi ziyaretlerim çerçevesinde Avustralya’ya kıtasının güneyinde yer alan “Tasmania” (Tazmanyada) Eyaletine yaptığım bir gezi sırasında, Türkiye’den binlerce km uzakta, kayıtlarımızda olmayan bir vatandaşımızın yaşadığını öğrenince şaşırmadım değil. (Hikâyeleri de ilginçti. Meğer Gaziantep’li olan bu karı-koca Avustralya’nın değişik bölgelerinde çalışmışlar ve sonunda başkent Hobart’a yerleşerek bir kebabçı açmışlar. Görüştüğümüzde, dünyanın bu ucunda vatan hasreti çektiklerini ve ziyaretime çok mutlu olduklarını söylemişlerdi).

Aradaki fiziki uzaklığa rağmen ülkemiz ile bağlarını aksatmayan Avustralyalı Türklerin hazin hikâyeleri de vardı. Seyahatin uzaklık ve masraflı olmasından Türkiye’ye gelemeyerek sıla hasreti çektikleri bir gerçektir. En büyük arzuları THY’nin bu ülkeye sefer yapması idi. Çeşitli temaslarım ve nihayetinde Ankara’dan gelen bir heyetimizin de katılması ile iki ülke arasında Sivil Havacılık Anlaşmasını imzalandı ve uçuş yapılması hukuki bakımdan mümkün hale geldi. (Ancak ekonomik bazı olumsuzluklar maalesef THY’nin sefer yapmasına engel oldu).

Halen, Avustralya’da yerleşik Avustralyalı Türkler gıda, inşaat, tekstil, iletişim teknolojisi, toptan ve perakende ticaret, boyacılık, iletişim hizmetleri, restoran işletmeciliği, otomobil tamiri ve taksicilik gibi alanlara yatırımlarla küçük ve orta ölçekli yaklaşık 4.000 işletmenin

² Montrö Sözleşmesi Hakkında Bilinmeyen Tarihi bir Olay: Atatürk ve Avustralya Başbakanı Bruce Arasındaki Dostluğun Müzakerelerdeki etkisi <https://www.tepav.org.tr/tr/blog/s/6562>

sahibidirler. Türkiye'ye bağlarını sürdürmektedirler. Aynı şekilde Bankacılık sektöründe üst düzeyde Kıbrıs kökenli Avustralyalı Türkler var. (Türkiye'ye olan bağlılığı ile tanıdığım bu girişimci Avustralyalı Türklerden “ Crazy John” namıyla anılan ve Telekom sektöründe büyük başarısı ile tanınan Mustafa İlhan ise 2000 binli yılların başlarında 40 yaş grubunun altında ülkenin en varlıklı kişisi idi. Ancak maalesef genç yaşında vefat etti).

HASIM LOBİLER:

Avustralya'da, Yunanistan dışında en büyük nüfusa sahip olan bir Yunan-Rum diasporası mevcuttur. Ortodoks kilisesinin sürekli kıskırtması ve ülkelerinden uzun süre önce ülkelerinden ayrılmasının da etkisi ile aramızdaki geçmişte kalmış veya güncel sorunları yaşatmayı severler. Bunu gerek medyada, gerek siyasette nezdinde dile getirirler. Olumsuz faaliyetlerini o denli sürdürürler ki, meslektaşım Yunan Büyükelçisi ile temas etmek gerektiğinde bu genellikle gözlerden uzakta yapılırdı. Yunan-Rum lobilerinin menfi faaliyetleri ile uğraşmak Büyükelçiliğimizin çalışmalarının önemli bir bölümünü işgal eder.

Ayrıca ülkede önemli sayıda ve etkin bir Ermeni diasporası da bulunmaktadır. (Nitekim Sydney Başkonsolosumuz rahmetli Şarik Arıyak'ın Aralık 1980 tarihinde Ermeni teröristlerce alçakla öldürülmesinden sonra, Avustralya'nın son derece gelişmiş bir güvenlik teşkilatının gayretlerine rağmen, katil bu diaspora içinde izini kaybettirmeyi başarmıştır. Polis tarafından yıllarca kapalı tutulan dosyanın yakın zamanda yeniden açılması ise olumlu bir haberdir). Ermeni diasporası denilince, vatandaşımız Hrant Dink'in Ocak 2007 tarihinde hunharca öldürülmesine yönelik tepkilerden de söz etmek gerekir. Nitekim bu müessif olaydan sonra, Sydney'de yerleşik Ermeni Başpiskoposu Aghan Balioziyan kalabalık bir heyetle Kanberra'ya gelerek görüşmeyi arzulamış, ben de kısa bir tereddüt geçirdikten sonra, Ankara'yı da bilgilendirip, olumlu yanıt vermiştim. Bu arada ziyaretin gösteriye dönmesini önlemek için heyet sayısını da kısıtladık. Kararlaştırılan günde, beraberinde yardımcısı ve iki diaspora temsilcisi ile Büyükelçiliğimize geldiler. Esasen iyi niyetle gelmediği anlaşılan Başpiskopos'a, bir Türk vatandaşının öldürülmesinden dolayı Sydney' den “taziye” için ziyaret gelme arzusuna teşekkür ettiğimde şaşkınlığını gizleyemedi. Esasen, Hrant Dink'in Ermeni kökenli olması dolayısıyla kendilerine benim de taziyelerimi bildirmek istediğimi kaydederek söze başladım. Başpiskoposun vermeye çalıştığı tehditkar bir mektubu ise kabul etmeyerek, tarihçilerin incelemesi gereken olayların çözüm yerinin Avustralya olmadığını, eğer diaspora aramızdaki sorunların çözümüne katkıda bulunmak istiyorsa, adresin Erivan olduğunu vurgulamıştım. (Başpiskoposun -2012 yılında ölümünden sonra- 2014 yılında açıklanan Rus arşivlerinde, adı geçen Sovyet istihbarat servisi KGB için çalıştığı belgelenmesi ise düşündürücü bir olaydır).

Sözde soykırım iddiaları karşısında Türk tezlerini anlatmak üzere davet ettiğimiz tarihçi-yazar ve Türkiye uzmanı İngiliz David Barchard ile Prof. Türkkaya Ataöv'ün Kanberra ve Sydney Üniversitesindeki konferansları, Ermenilerin baskısı nedeniyle maalesef çok az katılımı yapılabildi. Konunun uzmanlarından Avustralyalı Prof. Jeremy Salt'ın “Melbourne Age” gazetesine gönderdiği tarihi gerçekleri açıklayan makalesi ise yayımlanamadı, ancak mahalli bir gazetede yer alabildi. Bunlar Türkiye karşıtı lobilerin gücüne örnektir.

KAMU DİPLOMASİSİ VE MEDYA:

Sözünü ettiğim gibi, medyada da çok güçlü olan Rum ve Ermeni lobilerinin Türkiye'yi sürekli karalayarak, Çanakkale Ruhundan gelen dostluğumuzu baltalama çalışmaları karşısında, benim de tanınmış Avustralya gazetelerinde çeşitli makaleler yazmam ilgi ile karşılandı. (Nitekim dostluğumuzu ve Çanakkale ruhunu vurgulayan yazılarım, “Sydney Herald”,

“Melbourne Age”, “Canberra Times”, “The Australian”, “Daily Telegraph” gibi tanınmış gazetelerde yer aldı). Esasen ilk mutlak nezaket ziyaretlerime ülkenin önde gelen gazetelerinin editörlerini ve üniversite rektörlerini de dahil etmişim. Sydney’de yerleşik ünlü “The Lowly Institute” ve benzeri düşünce kuruluşları ve tanınmış üniversitelerde çeşitli konferanslar vererek, kamu diplomasisi çabalarımızı sürdürmek olağan uğraşımız haline geldi.

Uğraşmak zorunda kaldığımız bir diğer konu ise, Avustralya’nın bir göçmen ülkesi olması nedeniyle değişik kültürlerle tanınan toleranstan yaralanan ayrılıkçı PKK faaliyetleri oldu. Melbourn’daki Kürt Kültür Derneğinin ön cephesine yerleştirilen PKK bayrağının indirilmesi için haftalarca uğraşmak zorunda kaldık. Bu konuda uzun vadeli bir çözüm getirmek üzere, Avustralya Ulusal İstihbarat Değerlendirme Örgütü (ONA) Genel Müdürü Büyükelçi Peter Varghese ile (Hint asıllı) yakın ilişki kurarak, terör konularını ele aldık. Bu temaslarımızda, iki ülke istihbarat yetkililerinin Başkentlerde görevlendirilmesi ve dönüşümlü olarak üst düzeyde düzenli istihbarat istişare toplantıları yapılmasını sağladık.

Bazı İslamiyet Karşıtı görüşlerin Avustralyalı Türklere olumsuz yansımaması için faaliyetler:

El Kaide terör örgütünün faaliyetlerinin Avustralya’da genel anlamda “İslami terörizm” olarak tanımlanmasının ve üstüne Suudi Arabistan kökenli bazı din adamlarının kadınları aşağılayan sözlerinin medyada geniş yer bulması, yasalara her zaman saygılı davranan Avustralyalı Türklere endişelendirmekte idi. Çok az da olsa okullarda çocuklarına hakaret edilmesi olasılığı onları üzüyordu. Büyükelçilik olarak gelişmelerin Avustralyalı Türklere olumsuz yansımalarını önlemek üzere resmi makamlar ve kamuoyu nezdinde çeşitli faaliyetlerde bulunduk. Nitekim Kasım 2006 da Avustralya’yı ziyaret eden o zamanki Diyanet İşleri Başkanımız Prof. Ali Bardakoğlu için Büyükelçiliğimiz konutunda, ülkedeki Katolik, Musevi, Ortodoks, Protestan grupların dini önderlerinin katıldığı bir çalışma yemeği tertipledik. Diyanet İşleri Başkanımız (İngilizce), dinler arası diyalogun önemini vurguladı. İslamiyet hakkındaki son derece mutedil konuşmalarını ziyaret ettiği Sydney ve Melbourne gibi önemli kentlerdeki Müslümanlara tekrar etti ve biz de beyanlarının basında yer almasını sağladık. Ziyaretin Avustralyalı Türklere açısından olumlu katkıları memnuniyet verici oldu.

Bilahare, 2007 yılında ülkemizin en büyük hoşgörü simgesi Mevlana’nın 800 ncü doğum yıldönümü kutlamaları çerçevesinde Avustralya’ya gelen Prof. Ali Köse, mükemmel İngilizcesi ile Melbourne ve Sydney’de geniş katılımlı etkileyici konferanslar verdi. Arkasından yapılan Sema gösterisi akademisyenler ve parlamenterler ve diğer izleyenlerin büyük beğenisini topladı. Avustralya’da artan terörizm olayları nedeniyle İslam dinine karşı olumsuz görüşlerin belirdiği bir dönemde, Prof. Köse’nin Mevlana’nın tasavvuf ve kardeşlik yönünü vurgulaması medyada da geniş yer buldu.

YENİ BÜYÜKELÇİLİK BİNASI AÇILIŞI:

Avustralya’daki mesaimin ilk dönemdeki önemli bir bölümünün, yeni kançılara binamızın yapımı ve konutun yenilenmesine ayrıldığından bahis etmişim. Kançılıyamızın Parlatentonun görüş zaviyesinde olmasının ötesinde, Başbakanlık Konutunun karşısında ABD Büyükelçiliğinin önünde yer alması nedeniyle mimari açıdan sık sık denetime tabi tutulsak da, bu engellerin üstesinden geldik. Gerçekten 1 yıl içinde her iki bina da tamamlandı. Ünlü Avustralyalı Mimar Wal Kostriko ile eşimle birlikte kurduğumuz yakın ilişki, ortaya mükemmel bir Büyükelçilik binası çıkması ile sonuçlandı. Başkentlilerin binamızın konumu ve mimarisine gösterdikleri yakın ilgiyi medyaya yansıtmayı ihmal etmedik. Bu gelişmeler 12 dönümlük arazimizin bahçe düzenlemesini ünlü bir peyzaj mimarı olan Paul

Bombardier, sağlayacağı prestiji göz önünde tutarak üstlenmişti. Çanakkale'deki çam ağacı tohumlarından üretilen fidelerimiz (ünlü Lone Pine – “Pinus Halepensis”) ve yöre iklimine uygun olabilecek Osmanlı bahçe geleneğinden gelen sedir ağaçları ve sembol çiçeğimiz laleler dikildi. Büyükelçilik Kançılırya binamız 2007 Şubat ayında, Avustralya Askeri Bandosunun da katılımı ile görkemli bir törenle hizmete açıldı. Dönemin Dışişleri Bakanımız Abdullah Gül'ün o tarihteki rahatsızlığı nedeniyle son anda katılmadığı açılış törenine, hükümetimizi temsilen o zamanki Adalet Bakanımız Cemil Çiçek geldi. Avustralya Dışişleri ve Ticaret Bakanı Alexander Downer, Genel Kurmay Başkanı Hava Orgeneral Angus Houston, Senatör ve Milletvekilleri, Dışişleri ve Savunma Bakanlığından yetkililer, diğer resmi zevat ve vatandaşlarımız katıldılar. Milli Marşımızı Colin Slater yönetimindeki Avustralya Koro Grubu “Sing Australia” seslendirdi.

(Uzun yıllardır hizmette olan Sydney ve Melbourne Başkonsolosluk konutlarının da yenilenmesi zarureti karşısında, Büyükelçiliğimiz koordinasyonu ile Sydney Başkonsolosumuz (sonradan Büyükelçi) Renan Şekeroğlu'nun ve Melbourne Başkonsolosumuz Aydın Nurhan'ın (sonradan Büyükelçi) gayretleri ile Türkiye'yi temsile uygun yeni binalar da inşa edildi. Bu vesile ile meslektaşlarımın çabalarını teşekkürlerimle hatırlatmak istedim).

Yeni binamızın sağladığı olanaklarla ülkemizi tanıtıcı birçok konferans, seminer ve kültürel programların yapılması mümkün oldu. Nitekim “Lalezar” adını verdiğimiz büyük konferans salonumuzda eşim Zeynep bir Türk kültür grubu kurup, düzenli konferansların yanı sıra, Ulusal Müze, Parlamento ve derneklerde sunumları oluyordu. Türkiye'yi tanıtmaya amacıyla yaptığı faaliyetler başkentte ün kazandı. Ülkelerimiz arasındaki mesafenin uzaklığı nedeniyle Türkiye'den grup getirmenin kısıtlı olması karşısında, Avustralya'daki kuruluşlara “Cancer Society”, “Save the Children” , Konservatuar öğrencileri ve benzeri onlarca başkalarına “Lalezar” salonumuzda toplantı olanağı sağlanıyordu. Her faaliyet Türkiye'yi tanıtmaya için bir fırsattı. Nitekim Kanberra uluslararası müzik festivalinin yapıldığı mekânlar arasında Büyükelçiliğimiz “Lalezar Hall” ile yer aldı. Ayrıca Avustralyalı Türklerin önemli faaliyetlerine yer verdik.

DEVLET BAŞKANI ZİYARETİ:

Türkiye ve Avustralya arasında gelişen ilişkilere paralel olarak, başta Devlet ve hükümet Başkanları düzeyinde olmak üzere çok sayıda karşılıklı teknik nitelikli ziyaretler de yapıldı.

Avustralya tarafından Devlet Başkanı düzeyinde yapılan ilk ziyarette (Nisan 2006) kendisine eşlik ettiğim Devlet Başkanı (Emekli Korgeneral) Sir Michael Jeffery Türkiye'nin kaydettiği gelişmeleri büyük bir memnuniyetle not ettiğini, bunu ülkesindeki hükümet yetkililerine ve siyasetçilerine iletteceğini özellikle belirtmişti. Ziyaretimiz sırasında, Atatürk'ün 1934 yılında Çanakkale'de ölen Anzak askerlerinin annelerine yazdığı mesajının yer aldığı anıttaki sözlerini gözleri yaşararak okurken, bu büyük devlet adamına duyduğu saygının daha da arttığını vurgulamıştı.

AVUSTRALYA BM KIBRIS ÖZEL TEMSİLCİSİ:

Avustralya'da en uzun süre Dışişleri Bakanlığı yapan Alexander Downer ile dostluğumuz görevi bittikten sonra da devam etti. Nitekim 2008 yılında BM Kıbrıs Özel Temsilcisi olarak atandığında büyük bir özgüvenle Rumları iyi tanıdığını, bu sorunu en fazla 2 yılda çözeceğini ifade etmişti. Ben de, başarı dilekleriyle birlikte Yunanistan'da görev yaptığımı, Yunanlı ve Rumları iyi tanıdığımı düşündüğümü ve bu nedenle sorunu çözeceğini sanmadığımı

kaydetmiştim. Sonuç malum, ne yazıkki, 2014 başında 5 yıl süren bu görevden hüsrarla ayrıldı.

İLGİNÇ NOTLAR:

Yabancı Büyükelçiler için Avustralya Dışişleri Bakanlığının önerdiği ve düzenlediği geziler sayesinde, ülkenin tüm eyaletlerinde temaslarda bulundum. Böylece hem ekonomik işbirliği olanaklarını geliştirmek fırsatı elde edildi, hem de ülke ve insanlarını tanıdık. “Queensland” Eyaletine yaptığımız gezide ziyaret ettiğim Eyalet Valisi Bayan Quentin Bryce ile karşılaşmamızda kısa bir şaşkınlıktan sonra birbirimizi kucakladık. Sonradan Devlet Başkanı olan (2008-2014) ve yakın ilişkimiz süren Bayan Bryce ile Viyana BM Ofisinde nezdinde görev yaptığım 1990-1991 yıllarında Kadın Haklarını Koruma Komitesinde birlikte çalışmıştık. Dünya ne kadar küçük değil mi?

Burada bir hususa dikkat çekmek gerek. Avustralya'nın çevre konusundaki duyarlılığı, bu ülke ile ticaretimizi engeller bir rol oynamakta. Zira herhangi bir besin maddesinin belirtilen kurallara uymaması halinde ithali olanaksız. Alışık olduğumuz gıda çeşitleri ise ancak Almanya üzerinden gelebiliyor. Burada da Yunanistan, İtalya, İspanya ve benzeri ülkeler AB üyesi olmanın avantajını sürdürüyor. (Kurallar o denli katı ki, uçaktan indiğinizde yanınızda olabilecek herhangi bir yiyecek maddesini imha etmek üzere özel çöp kutularına atmamanız halinde büyük para cezaları vermek zorunda kalıyorsunuz. Gıdadaki tek istisnanın ise Türk Lokumu olması ayrıca memnuniyet verici).

AVUSTRALYA “ŞANSLI ÜLKE” – “MUTLU İNSANLARIN ÜLKESİ”:

Gerçekten de kusursuz işleyen demokrasisi, şeffaf, hesap veren, eşitlikçi ve insan haklarına saygılı yönetim tarzı ile vatandaşlarının özgür olduğu bir ülke. Hiç kimsenin, yaptığı görevden veya işten dolayı, bir diğerine üstünlüğü bulunmuyor. Siyasetçiler, dar bölge seçim sisteminin de etkisiyle, seçmenleri ile iç içe son derece mütevazı bir yaşam tarzı sürdürmeye özen gösteriyorlar. Bir vesile ile Kanberra'yı ziyaret eden bir Sayın Bakanımıza, yamaç kenarına inşa edilmiş olan parlamentonun üstünde (Genel Kurul salonunun damında) herkese açık bir park olduğunu, burada piknik yapanlar bile bulunduğunu, bu şekilde halkın iradesinin siyasetçilerin üstünde olduğunun simgesel olarak hatırlatılmak istendiğini söylemiştim. Sayın Bakanın ise tepkili şekilde, “olur mu öyle şey” dediğini hatırlıyorum. Eşitlikçi topluma bir diğer örnek olarak, Başkent Kanberra Güvenlik Teşkilatının başındaki polis müfettişinin özel aracı ile evine giderken trafik lambasındaki sarı ışık kırmızıya dönerken geçmesinin, diğer sürücülere ders olması için, 3 ay araç kullanmasının yasaklanması verilebilir. (Avustralya'da diplomatlara verilen özel kimliklerin arka yüzünde diplomatik dokunulmazlıkların trafik suçlarına muafiyet sağlamayacağı özellikle belirtilmektedir).

Doğal olarak, Avustralya 'da pürüzsüz bir ülke değil. Kıtanın 60 bin yıldır yerleşik yerli halkı Aborijin'lere uygulanmış olan şiddet, küçük çocukların ailelerinden alınarak zorla beyaz Avustralyalılar gibi yetiştirilmeye çalışılması ve benzeri uygulamalar uzun yıllar kanayan bir yara olarak devam etmiş. Avustralyalıların bu konudaki derin mahcubiyetleri, nihayet 2008 yılında İşçi Partisi iktidarı sırasında Başbakan Kevin Rudd tarafından Avustralya ulusu adına Aborijin'lerden özür dilemesi gerekti. Burada önemli bir hususun altını çizmek isterim. Avustralya hükümeti, Abarojin liderleri ile varılan mutabakat uyarınca, özür dilemenin manevi yönünü vurgulamış, kimilerinin yıllardır süren istemlerinin aksine, herhangi bir tazminatı üstlenmeyerek büyük bir parasal yükümlülüğten kurtulmuştur.

Başbakan Rudd ile başka bir vesile ile temaslarım hakkında yazdığım yazıyı buradan okuyabilirsiniz.³

Diğer yandan, zengin doğal kaynaklarına rağmen, ciddi bir su sıkıntısı yaşayan ülkenin nüfusu da buna bağlı olarak yeterli düzeyde değil. Bu olgu, Asya ülkelerindeki büyük nüfuslu komşularının gözünde Avustralya'yı güvenlik bakımından dikkatli olmaya sevk ediyor. Zaten kendilerini ABD ile çok yakın bir ilişki sürdürmek zorunda hissetmelerinin, örneğin ABD'nin katıldığı her savaşa asker göndermelerinin bir nedeni de coğrafi konumlarından kaynaklanan stratejik kararları olsa gerek.

Sonuçta; göçmen olarak katman, katman gelip, İngiliz, İrlanda, Hollanda, Alman, İtalyan, Çinli, Hintli, Ukraynalı, Rus, Endonezyalı, Filipinli, Yunan, Rum, Lübnanlı ve Türk'lerden oluşan, çok dinli ve farklı etnik yapıları ile kaynaşan bir Avustralya toplumu ortaya çıkmış. Ülke dünya çapında ünlü ve iyi eğitim veren üniversitelere ve okullara sahip. Çok sayıda Nobel ödüllü bilim adamları var. Avustralya'da insan haklarına saygılı, adalet mekanizması düzgün işleyen, siyasetçilerin halka hesap verdiği bir sistem işliyor. Dolayısıyla Avustralya halkının refah ve huzur içinde yaşamalarını da doğal kabul etmek gerekir.

Nihayetinde Avustralya'yı "uzaklardaki dost ülke" olarak tanımlayabiliriz.

³ Saha Diplomasisi Anıları – I (<https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10163>)